

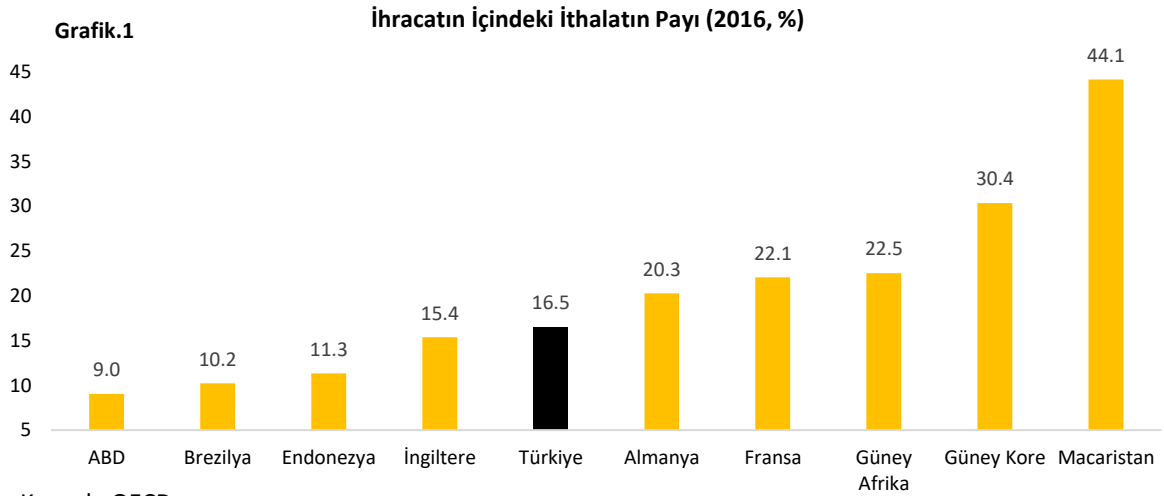
Türkiye’de İthal Girdi Kullanımına Bir Bakış

1980 sonrası uygulanan iktisat politikalarıyla yapısal bir değişiklik yaşayan Türkiye ekonomisinde ticarete yaşanan liberalleşme süreci ile beraber ithal oranı yüksek ihracat yapmaya başlandı. Uygulanan yüksek faiz, düşük kur politikası ile beraber değerlendirilen Türk Lirası, ithalatı artıran bir unsur olarak karşımıza çıktı. Son dönemde bu politikanın değişmesine karşın, ithal bağımlılığının yüksek olması uzun zamanlı bir yapısal sorun olduğundan ödemeler dengesinde sorun yaratıyor. Bu haftaki raporumuzda ithal girdi bağımlılığının nedenlerine ve Türkiye’nin ithal girdi bağımlılığının nasıl azaltılabileceğine değineceğiz.

İthal Girdi Kullanımına İlişkin Göstergeler

1980 öncesi yerli üretime dayalı ekonomi modeli, sermaye hareketlerindeki serbestleşme ve Avrupa Birliği ile Gümrük Birliği anlaşması sonrası ithalata dayalı bir üretime evrilmiştir. Türkiye 1990 sonrası uygulanan yüksek faiz, düşük kur politikası nedeniyle özellikle imalat sanayinde ara girdi kullanımında dışa bağımlı hale gelmiş ve ara malı ithalatında ciddi yükselişler kaydetmiştir. Ayrıca değerlendirilen Türk Lirasının rekabet gücünün azalması sonucunda ülke içinde üretilen bir çok ürünün yerine Çin, Kore gibi uzakdoğu ülkelerinden gelen ürünler geçmiştir. Bunun sonucunda yurtdışında Çin, Güney Kore, Hindistan gibi uzakdoğu ülkelere ait malların payı artmıştır. Tüketim malı ithalatının toplam ithalat içindeki payı 1989’lardaki %9.95’ten 2000’li yıllarda %21 seviyelerine çıkmıştır. Halihazırda da süregelen söz konusu durum, Türkiye’nin, imalat sanayii olmasından çok montaj sanayii haline gelmesine neden olmuştur. Türkiye Avrupa Birliği ve Gümrük Birliğine giriş sürecinde ihrac ettiği mallardaki ara malı kalitesini yükseltmek, düşük kaliteli üretim yapan şirketlerin üretim ve ihracat kalitelerini arttırmak amacıyla Dahilde İşleme Rejimi (DİR) uygulamasına başlamıştır. Dahilde işleme rejimi, yurtdışına ihrac edilen malların oldukça önemli bir kısmının ithal ara malıyla imal edilmesini içermektedir. Bu durum, Türkiye’nin imalat sektörü ihracatında dünya çapında her ne kadar önemli bir konumda olsa da, yüksek teknolojlili ve katma değeri yüksek ürün yaratma konusunda henüz istenilen düzeylere ulaşamadığını gösteriyor.

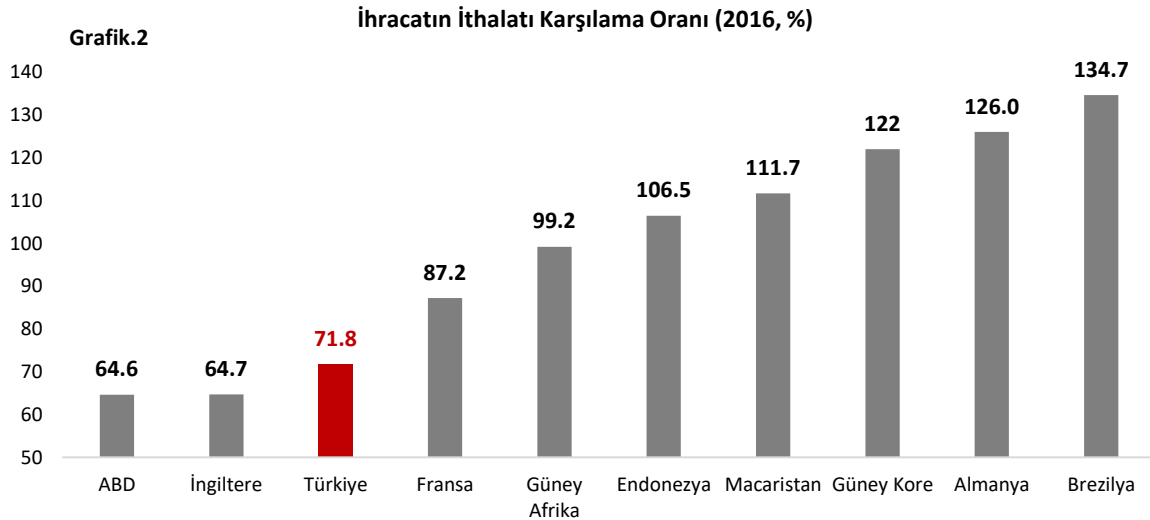
Türkiye’nin ithal bağımlılığı yüksek üretim yapması hep konuşulan bir konuydu, OECD’nin ihracatın içindeki ithalat payı (import content of exports) raporuna göre, Türkiye 2016 yılına göre %16.5 ile en iyi 20 ülke içinde yer almaktadır. Bu oran, Almanya’da %20.3 iken, Fransa’da %22.1 ve İspanya’da %21.6’dır (Grafik.1). Bu açıdan değerlendirildiğinde, Türkiye diğer birçok gelişmiş ülkelere göre bağımlılık oranı açısından iyi bir yerde olduğu görünüyor.

Türkiye’de ithal bağımlılığının yüksek olup olmadığını niceliksel olarak ele almanın yanı sıra niteliksel bakış açısıyla ele almakta fayda olduğunu düşünüyoruz. Bu bağlamda bu konuya ara malının toplam ihracat içindeki payı gibi diğer başka niceliksel oranlar ve ithal girdi kullanım kompozisyonuna bağlı üretim gibi niteliksel bir yaklaşımla ele alacağız.

Dış ticarete ilişkin diğer göstergelere (ara malı ithalat/ihracat ve ihracat/ithalat) baktığımızda, çeşitli göstergelerden farklı sonuçlar elde ediliyor. Söz konusu göstergelere yakından bakmakta fayda bulunuyor:

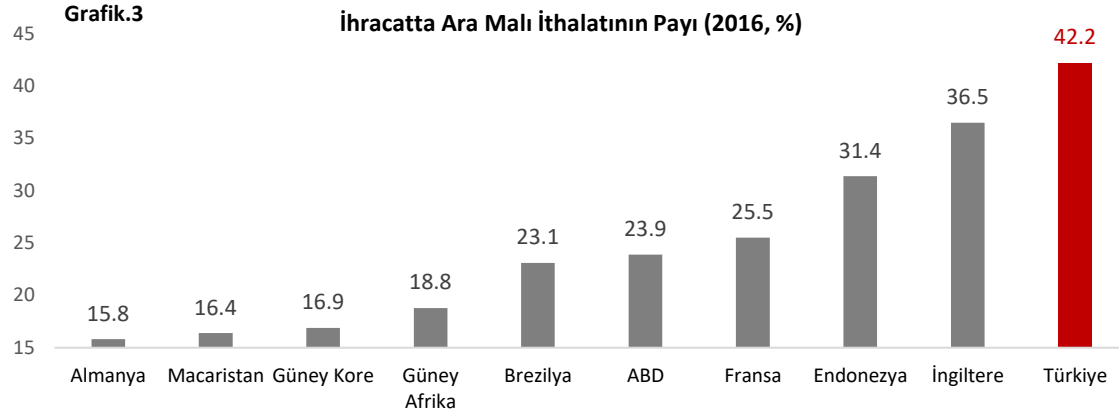
Piyasalarda en çok takip edilen coverage rate olarak adlandırılan ihracatın ithalatı karşılama oranının 100’den büyük olması ülkenin dış ticaret fazlası verdiğini, 100’den küçük olması ise dış ticaret açığı verdiğini gösterir. Gelişmiş ve gelişmekte olan 10 ülke için ihracatın ithalatı karşılama oranı karşılaştırıldığında Güney Kore, Almanya, Macaristan gibi ülkeler katma değeri yüksek mallar ürettiklerinden ihracat/ithalat oranları Türkiye’den yüksektir (Grafik.2). Bu oranın %100 ün altında olan ülkelerde genelde cari açık vardır. Örneğin İngiltere gelişmiş ülke arasında en yüksek cari açık veren ülke olarak biliniyor. Her ne kadar ABD ve İngiltere’nin ihracatının ithalatı karşılama oranı Türkiye’nin gerisinde gibi görünse de, bu durumun temel sebebi bu iki ülke gibi çok uluslu şirketlere sahip ülkelerin yurtdışındaki faaliyetlerinin, faaliyet gösterdiği ülke kapsamındaki ihracata dahil olmasından kaynaklanmaktadır.

Kaynak: Dünya Bankası

Dünya Bankası verilerine göre hesaplanan ara malı ithalat/ihracat oranına göre aşağıdaki gibi bir tablo karşımıza çıkmaktadır (Grafik.3). Türkiye’nin ithalatta yüksek ara malına bağımlılığının ön önemli unsurlarından biri ülkenin 1980 sonrası uyguladığı yeni ekonomi politikalarında TL’nin göreceli olarak daha ucuz tutulurken yüksek faiz oranı ile sermaye çekmek için yaptığı politikalarıdır. Buradaki temel amaç tasarruf açığına sahip olan Türkiye’ye yurtdışı kaynağı sağlamaktır. Bunun sonucu Türk Lirası’nın reel değerinin diğer para birimlerine göre yükselmesi, yurtdışından daha çok girdinin içerde üretilmesi yerine ithal yoluyla karşılanması daha çok özendirilmiş, ayrıca rekabetçi fiyatlardan ihracat yapılması olanaklarını sınırlamıştır. 1980 öncesi uygulanan ithal ikameci politikalarla ülkenin yurtdışından ithalatının yasak olması ülkede milli bir sanayi oluşmasını sağlasa da üretimin kalite standardının ve verimliliğinin düşük olması nedeniyle bu politikalarda 1980 sonrası vazgeçilmiş ve sermayenin serbest bırakılması ile ithalat kademeli serbestleştirilmiştir. Bunun dışında 1 Ocak 1996 tarihinden itibaren Avrupa Birliği ile Gümrük Birliği anlaşmasına geçilmesi de yerli üretimin yurtdışındaki mallarla rekabet edememesini getirmiş bu durum kalitesiz, verimsiz üretim yapan yerli sanayiye yerli girdi kullanmak yerine rekabet edebilmek için ithal girdi kullanmak zorunda bırakmıştır. Bu ithal girdi kullanmanın en önemli nedenidir. Ayrıca Gümrük

Birliğinden yararlanmak isteyen yerli firmalar dahilde işleme rejimi avantajını kullanarak ithal girdi oranı yüksek ihracat yapmışlar ancak üretilen ürünlerin katma değeri ve marka değeri düşük kalmıştır.

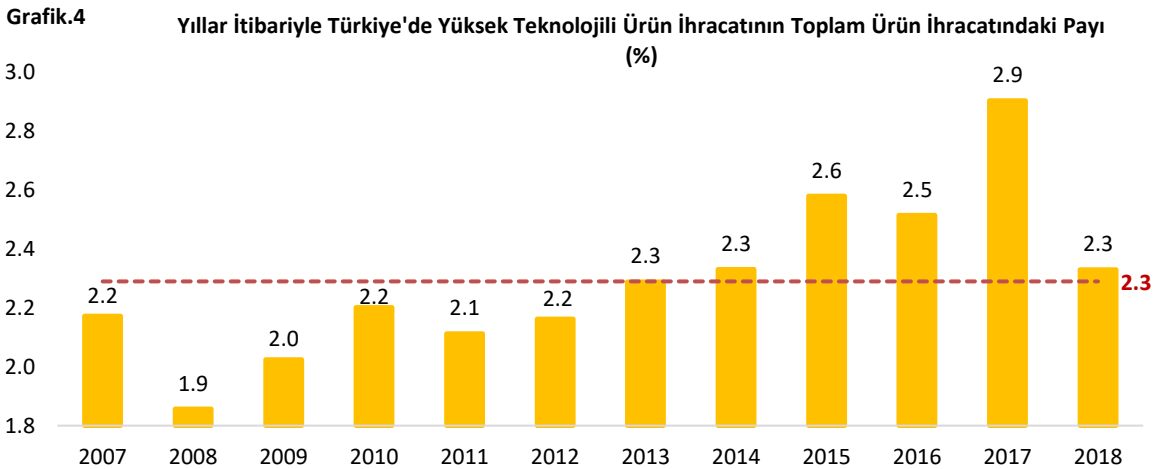
Kaynak: Dünya Bankası

Türkiye'nin katma değeri düşük ihracat yaptığının en önemli göstergelerinden biri Türkiye'nin yüksek teknoloji ürün ihracatının toplam ürün ihracatı içindeki payıdır.

Yüksek Teknolojili Ürün İhracatı

Küresel dünyada ülkelerin ekonomik büyümesi ve kalkınmasında rekabet gücü elde etmesi aynı zamanda da etkinliğini artırması önemlidir. Bunun yollarından biri, bir ülkenin yüksek teknoloji içeren ürünleri üretebilmesinden ve ihraç edebilmesinden geçmektedir.

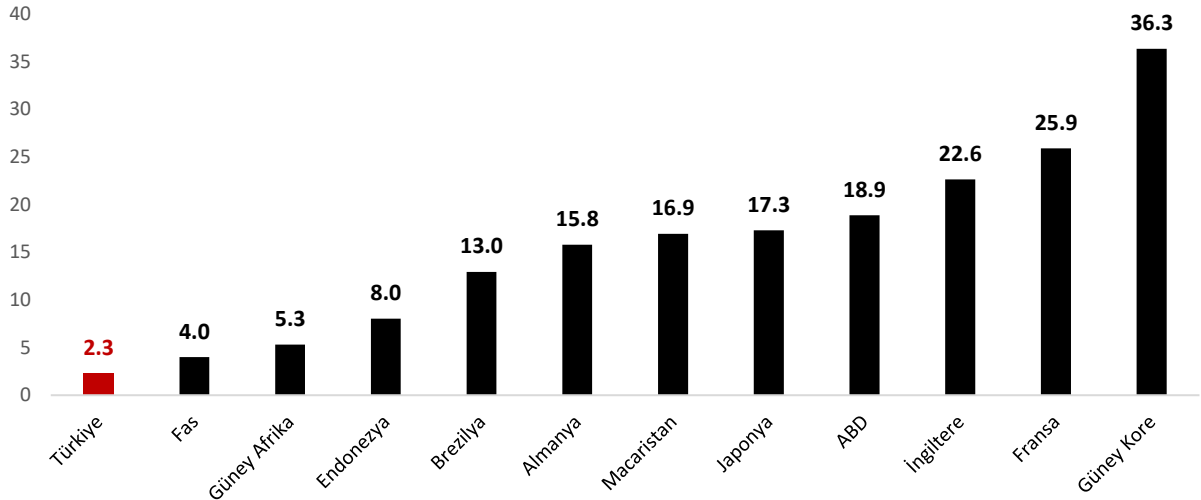
Türkiye'nin yüksek teknoloji içeren ürün ihracatının toplam ihracattaki payına yıllar itibarıyla bakıldığında (Grafik.4) Dünya Bankası verilerinin başladığı 2007'den 2018 yılına kadarki olan süreçte ortalama olarak %2.3 civarında kaldığı görülmektedir. Bu oran düşük olmakla birlikte daha sağlıklı analiz yapabilmek için diğer ülkelerle karşılaştırmanın yararlı olacağını düşünüyoruz. 2018 verilerine göre ülkelerle yaptığımız karşılaştırmada Güney Kore, Japonya gibi uzakdoğu ülkelerinin doğal olarak yüksek bir paya sahip olduğu görülüyor. Ayrıca Avrupa ülke oranlarının göreceli olarak bizden yüksek olduğu görülmektedir. Ancak bu noktada asıl üzerinde durulması gereken durum Türkiye'nin gelişmiş ülke ile karşılaştırılmasından ziyade Fas gibi ülkelerin bile altında olduğudur. (Grafik.5).

Kaynak: Dünya Bankası

Grafik.5

Toplam İhracatın İçinde Yüksek Teknoloji Ürün İhracatının Payı (2018, %)

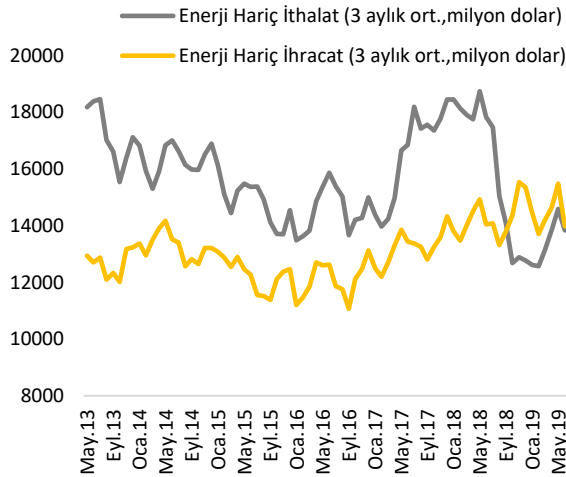
Kaynak: Dünya Bankası

Enerji Bağımlılığı

Türkiye'nin dış ticaret açığı vermesindeki en önemli neden enerji bağımlılığıdır. Bu durumu enerji hariç verilerle bakıldığında, dış ticaret açığının belirgin bir şekilde azalmasından, hatta zaman zaman dış ticaret fazlası verilmesinden anlıyoruz (Grafik.6 ve Grafik.7). Öte yandan, dış ticaret fazlası veren Japonya, Güney Kore ve Almanya gibi ülkeler tıpkı Türkiye gibi enerji bağımlısı olsalar da, söz konusu ülkeler Türkiye'den farklı olarak "enerji dahil" dış ticaret fazlası vermektedirler.

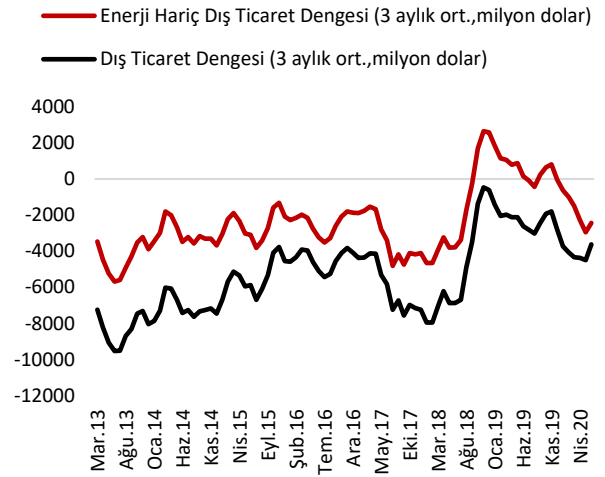
Türkiye'nin Enerji Hariç Dış Ticaret Görünümü

Grafik.6

Kaynak: TÜİK, Vakıfbank

Grafik.7

Kaynak: TÜİK, Vakıfbank

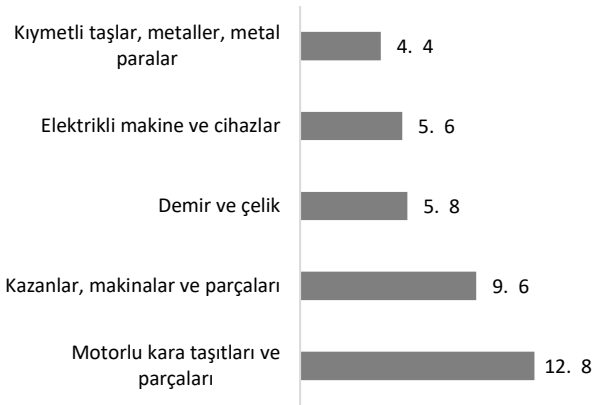
Türkiye’de İhracata Konu Mallarda Enerji Bağımlılığı Yüksek

Türkiye’nin enerji bağımlılığı ülkenin daha fazla doğal gaz ya da elektrik kullanmasından bir diğer ifadeyle bireysel tüketimden ziyade sanayiden kaynaklanmaktadır. Örneğin Türkiye’nin ihracatında önemli payı olan demir-çelik sektörü enerjiyi çok kullanan sektörlerin başında gelmektedir. Bunun yanı sıra gelişmiş ülkelerin yüksek enerji tüketimi, çevreye ve doğaya zararları sebebiyle üretmekten vazgeçtiği ancak Türkiye’nin dünyanın önde gelen çimento üreticileri arasında yer aldığı söz konusu sektörde enerji tüketimi yükündür. Ayrıca ihracatta önemli bir yere sahip olan cam ve seramik gibi sektörlerde de enerji tüketimi oldukça yüksektir.

Türkiye’nin ihraç ettiği ilk 5 fasıla bakıldığında, kıymetli taşlar, metaller, elektrikli makine ve cihazlar ile demir-çelik gibi sektörler olduğu görülmektedir (Grafik.8). Her ne kadar bu malların yurtdışından talebi fazla olsa da, söz konusu bu malların katma değeri yüksek ürünler olmadığı bilinmektedir. Diğer yandan, dış ticaret fazlası veren Almanya gibi gelişmiş ülke ekonomisinin ihraç ettiği ilk 5 fasıla bakıldığında uçak, otomobil gibi enerji kullanımının yüksek olduğu ancak bunun yanı sıra katma değeri yüksek olan sektörlerle ilişkin mallar olduğu görülmektedir (Grafik.9).

Grafik.8

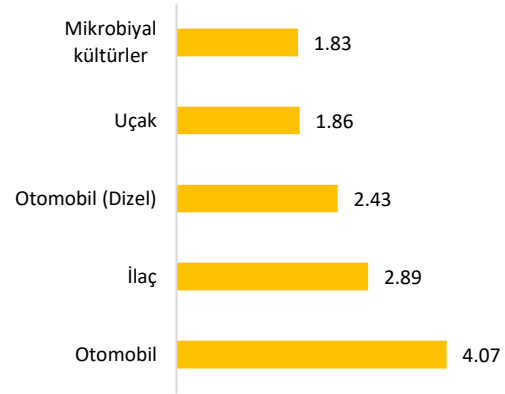
En Çok İhracatı Yapılan 5 Fasil (Türkiye)

Kaynak: TÜİK

Grafik.9

En Çok İhracatı Yapılan 5 Fasil (Almanya)

Kaynak: Dünya Bankası

Türkiye’nin İthalata Bağımlılığı Nasıl Azaltılabilir?

Yukarıda anlatılanlarla Türkiye’nin ithalat bağımlılığının çerçevesini kısaca çizmeye çalıştık. Ancak söz konusu durumun Türkiye ekonomisinde yıllardır üzerinde konuşulan ve yapısal bir sorun olması sebebiyle çözüm önerilerinin kapsamlı ve daha derin olduğu tartışılmaz bir gerçektir. Bu açıdan üzerinde uzun yıllardır akademik çalışmalar yapılan ve daha fazla yapılmasını gerektirecek böyle bir konuya kolay çözüm önerilerinin getirilmesi zor olacağı açıktır. Bu raporda temel amaç daha çok bir durum tespiti yapmak olmasına karşın, yine de kısaca çözüm önerilerine değinmenin faydalı olabileceğini düşünüyoruz.

Çözüm önerilerini kısa, orta ve uzun vade olarak 3’e ayırmak gerekirse:

Kısa vadede;

Kısa vadede ithal girdi kullanımının azaltılması amacıyla gümrük vergisi oranlarının arttırılması yerli üretimi desteklemek adına önemli bir adımdır. Ancak yapısal olarak ithal girdi bağımlılığı halihazırda yüksek olduğundan bu vergi veya tarife artırımlarına ihracatı kısa vadede bozucu etki yaratma riski açısından dikkatli ve seçici yaklaşılması gerekiyor. Ayrıca geçmişteki yüksek faiz düşük kur politikası yerine rekabetçi kur politikası yerli üretimi destekleyecektir.

Orta vadede;

Toplam enerjinin büyük bir bölümünün ithal edildiği durumda dış kaynağa bağımlılığın azaltılması konusunda enerjinin çeşitlendirilmesi ve alternatif kaynaklara yönelim oldukça önemli olacaktır. Yenilenebilir enerji olarak adlandırılan rüzgar, jeotermal, güneş gibi kaynaklara odaklanması özellikle ithalat üzerindeki baskılayıcı unsurları azaltacaktır. Bu bağlamda yenilenebilir enerji sektörüne yapılacak olan yatırımların cazibesini artırmak için halihazırda kamu otoritelerince desteklenen teşvik paketlerinin önümüzdeki dönemde enerji bağımlılığını azaltmada önemli katkı yapacağını düşünüyoruz. Aynı zamanda ileriki dönemde bu teşviklerin kapsamının daha da genişletilmesi yararlı olacaktır.

Uzun vadede;

Katma değeri ve marka değeri yüksek ürün üretileme kabiliyetinin artırılması önemi bilinen ve uzun süredir konuşulan bir konu. Daha yapısal bir çözüm önerisi olması açısından en önemli konulardan biri “beşeri sermaye” dir. Beşeri sermayenin daha fazla geliştirilmesinde kantitatif değil kalitatif yaklaşımların ön planda olmasına ihtiyaç vardır. Günümüz dünyasındaki dinamikleri ele aldığımızda salt eğitim düzeyinin artırılması yeterli olmayacaktır, özellikle teknoloji ve Ar-Ge çalışmalarını yürütebilecek nitelikli insan kaynağı yetiştirilmesine yönelik eğitim politikalarının öncülmesi gerekmektedir. Türkiye’nin ithal bağımlılığının uzun vadede azaltılmasında öncelik verilmesi gereken bir diğer önemli konu, orta ve yüksek teknoloji ürünlerine yönelik Ar-Ge, yenilik ve tasarım faaliyetlerine öncelik verilmesidir. Bu noktada firmaların ve çalışanların orta ve yüksek teknoloji ürün üretimine odaklanmasının sağlanması amacıyla yatırım destek programlarının uygulanması önemli olacaktır. Ayrıca bu alanlara yönelik verilen teşviklerin amaca yönelik kullanılıp kullanılmamasının takip edilmesinin de önemli olduğunu düşünüyoruz.

Sonuç olarak, küreselleşmenin ülke ekonomileri üzerindeki etkisinin artması ile birlikte ülkelerin ithalata bağımlılık oranlarındaki yükseliş kaçınılmaz olmuştur. 1980 sonrası uygulanan iktisat politikalarının etkisiyle birlikte yapısal bir dönüşüm yaşayan Türkiye ekonomisinde de ticarete yaşanan liberalleşme süreci ile beraber ithal bağımlılığı yüksek ihracat düzeyi artmıştır. Uygulanan yüksek faiz, düşük kur politikası ile beraber değerlendirilen Türk Lirası, ithalatı artıran bir unsur olarak karşımıza çıkmıştır. Diğer yandan Türkiye, Almanya ve Güney Kore ekonomileri enerji bağımlılığı açısından benzer durumda olsa da, Türkiye’nin bu ekonomilerden ayrılan yapısal sorunu ithal ettiği enerjiyi marka değeri yüksek ürünlerin ihracatı için kullanmak yerine katma değeri düşük mal ihracatında kullanıyor olmasıdır.

Son yıllarda ABD-Çin arasında yaşanan gerilim ve beraberinde getirdiği küreselleşme ile ilgili sorgulamaların artması, ülkelerin artık bir çok malı kendi ülkelerinde üretmek ile ilgili yaptığı açıklamalar, son dönemde pandeminin de yarattığı tedarik zinciri ile ilgili sorunlar, 1989’da Berlin duvarı yıkıldıktan sonra 90’ların sonunda başlayan küreselleşme rüzgarının tersine çevrilmesi açısından yeni bir dinamik olarak karşımıza çıkıyor. 1989 sonrası oluşan tek kutuplu dünya sisteminden çok kutuplu bir dünya sistemine geçiş, milli ekonomi kavramının yeniden popüler bir kavram olarak önümüze çıkacağına işaretini vermektedir. Bu bağlamda üretimin yerleştirilmesinin önümüzdeki dönemde en önemli konulardan biri olacağı açıktır. Bu durumda ithal bağımlılığından ziyade yerli üretimin daha öncelikli bir konu haline gelmesi beklenmektedir. Üretimin daha yerleştirildiği yeni sistemde dikkat edilmesi gereken en önemli husus, 1980’lerde yapılan hataların tekrar edilmemesi olacaktır. Bir diğer ifadeyle 1980’lerde yaşananların aksine, üretimin yerleşmesi ile beraber kalite standartları açısından belli bir seviyenin yakalanması, korunması ve yurtdışı ile rekabet edebilecek nitelikte marka değeri yüksek malların üretilmesi önemlidir. Bu bağlamda, ithal girdi kullanımına bağımlılığı yüksek olan Türkiye’nin, ekonomik büyüme ve kalkınmada rekabet gücü elde etmesi açısından marka değeri yüksek ihracata ağırlık verecek şekilde ihracat kompozisyonunu değiştirmesinin gerekliliği açıktır.

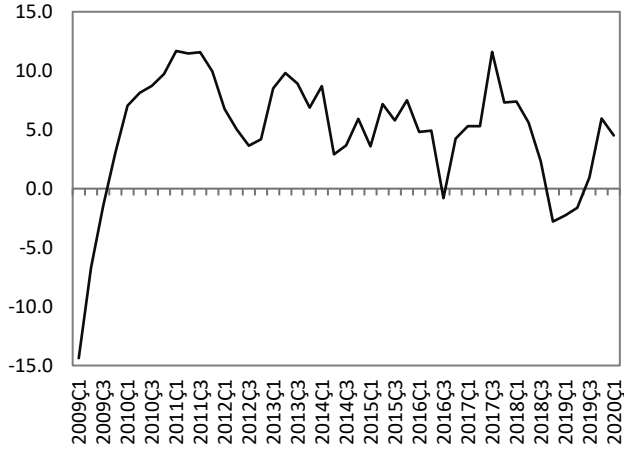
Haftalık Veri Takvimi (10-14 Ağustos 2020)

Tarih	Ülke	Açıklanacak Veri	Önceki	Beklenti
10.08.2020	Türkiye	İşsizlik Oranı (Mayıs)	%12.8	%12.9(Açıklandı)
		Hazine Nakit Dengesi (Temmuz)	-26.8 milyar TL	-30.8 milyar TL(Açıklandı)
11.08.2020	ABD	ÜFE (Temmuz, y-y)	-0.8%	-0.7%
	Euro Bölgesi	ZEW Endeksi (Ağustos)	59.6	--
	Almanya	ZEW Endeksi (Ağustos)	59.3	58
	İngiltere	İşsizlik Oranı (Haziran)	%3.9	%4.2
	Japonya	Cari İşlemler Dengesi (Haziran)	1176.8 milyar ¥	110 milyar ¥
12.08.2020	ABD	TÜFE (Temmuz, y-y)	%0.6	%0.3
	Euro Bölgesi	Sanayi Üretimi (Haziran, y-y)	-%20.9	-%11.4
	İtalya	TÜFE (Temmuz, y-y)	-%0.2	-%0.3
	İngiltere	GSYH (Haziran, y-y)	-%24	-%18.5
		Dış Ticaret Dengesi (Haziran)	4.3 milyar £	--
		Sanayi Üretimi (Haziran, y-y)	-%20	-%12.8
13.08.2020	ABD	Haftalık İşsizlik Maaş Başvuruları	1.18 milyon kişi	1.14 milyon kişi
	Almanya	TÜFE (Temmuz, y-y)	%0.9	-%0.1
	Fransa	İşsizlik Oranı (2. çeyrek)	%7.8	%8.3
	Japonya	ÜFE (Temmuz, y-y)	-%1.6	-%1.1
14.08.2020	Türkiye	Cari İşlemler Dengesi (Haziran)	-3.76 milyar \$	--
		Sanayi Üretim Endeksi (Haziran)	%30.6	--
		TCMB Beklenti Anketi (Ağustos)	--	--
	ABD	Perakende Satışlar (Temmuz, a-a)	%7.5	%1.8
		Sanayi Üretimi (Temmuz, y-y)	-%10.8	--
		Kapasite Kullanım Oranı (Temmuz)	%68.6	%70.2
		Michigan Tüketici Güven Endeksi (Ağustos, öncül)	72.5	72
	Euro Bölgesi	GSYH (2. çeyrek, y-y)	-%3.1	-%15
		Dış Ticaret Dengesi (Haziran)	9.4 milyar €	12.6 milyar €
	Fransa	TÜFE (Temmuz, y-y)	%0.2	%0.8

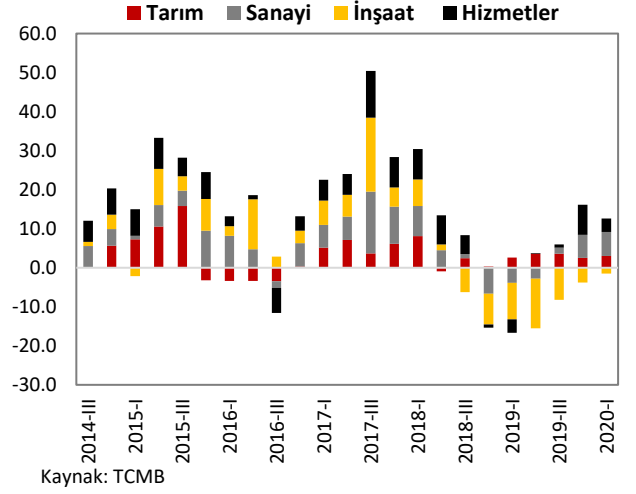
TÜRKİYE

Türkiye Büyüme Oranı

Reel GSYH (y-y, %)

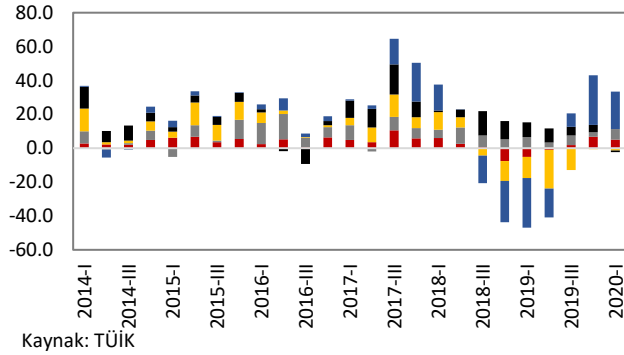

Sektörel Büyüme Hızları (y-y, %)

Harcama Bileşenlerinin Büyüme Hızları (y-y, %)

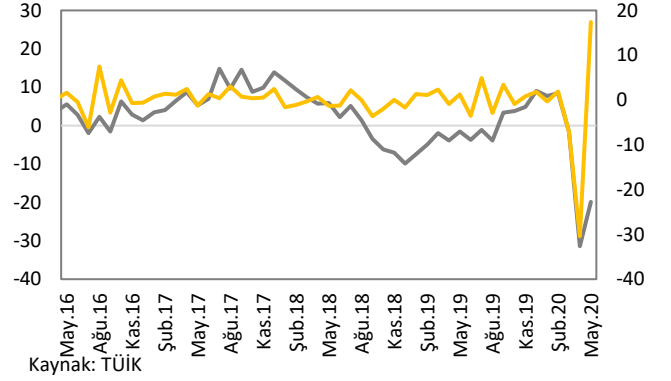
Tüketim Devlet Yatırım İhracat İthalat

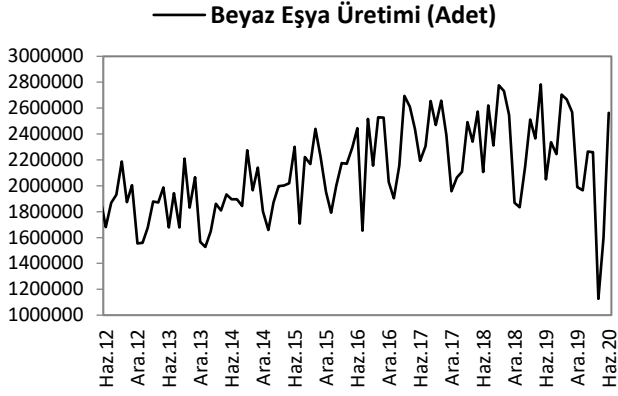
Sanayi Üretim Endeksi

Takvim Etkisinden Arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi (y-y, %)

Mevsim ve Takvim Etkisinden Arındırılmış Sanayi Üretim Endeksi (a-a, %) (Sağ Eksen)

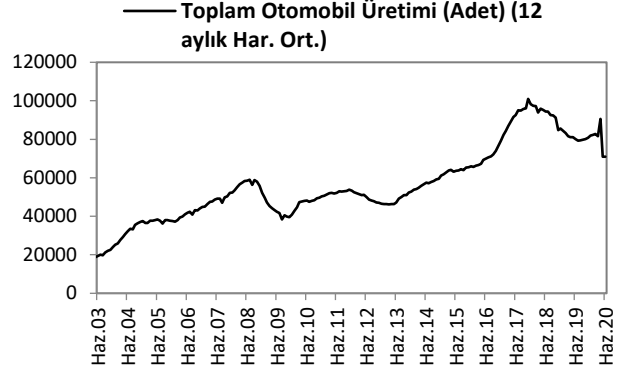

Beyaz Eşya Üretimi

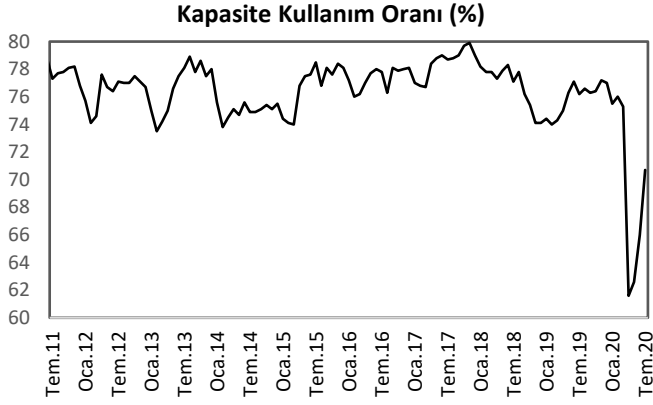
Kaynak: Hazine ve Maliye Bakanlığı

Toplam Otomobil Üretimi

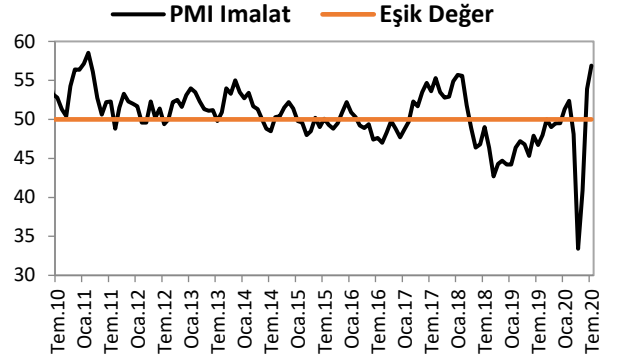
Kaynak: OSD, VakıfBank

Kapasite Kullanım Oranı

Kaynak: TCMB

İmalat PMI

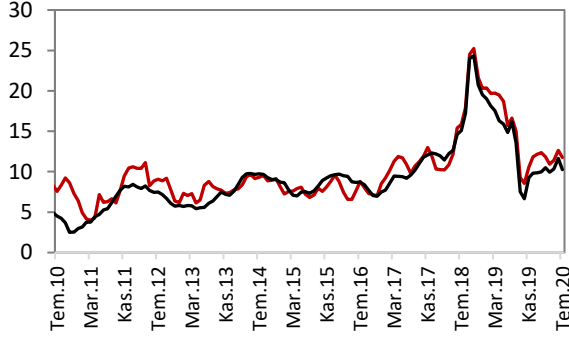

Kaynak: Bloomberg

ENFLASYON GÖSTERGELERİ

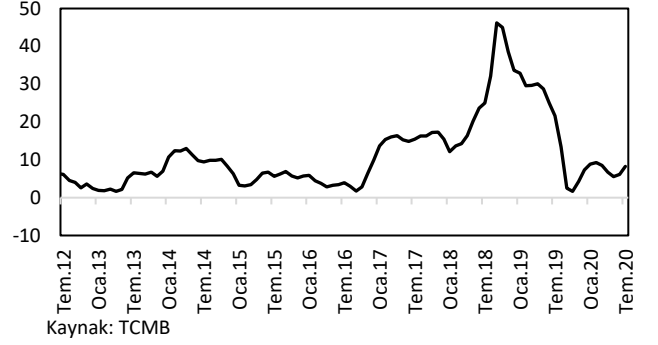
TÜFE ve Çekirdek Enflasyon

— TÜFE (y-y, %) — Çekirdek Enflasyon (y-y, %)

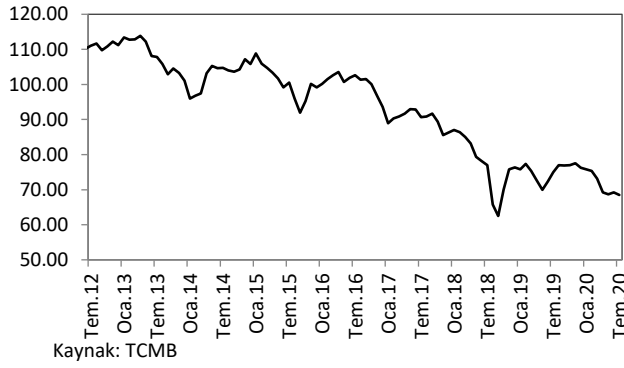
Yİ-ÜFE

Yİ-ÜFE (y-y, %)

Reel Efektif Döviz Kuru

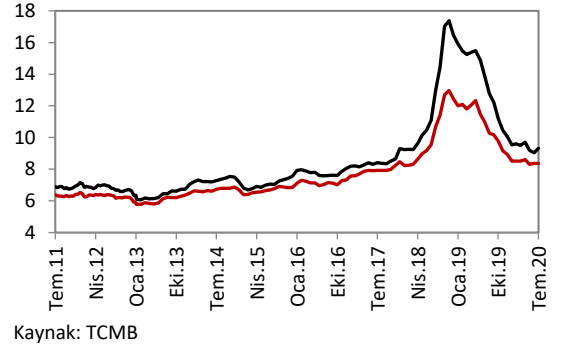
TÜFE Bazlı (2003=100)

Enflasyon Beklentileri

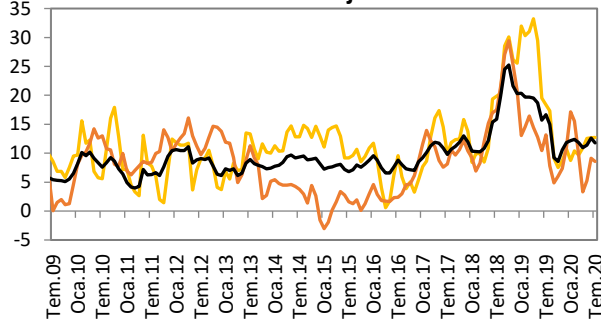
— 12 Ay Sonrasının Yıllık TÜFE Beklentisi (%)

— 24 Ay Sonrasının Yıllık TÜFE Beklentisi (%)

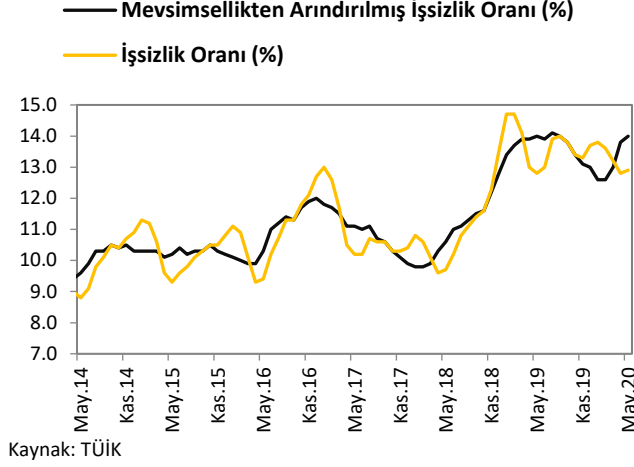
Gıda ve Enerji Enflasyonu (y-y, %)

— Gıda — Enerji — TÜFE

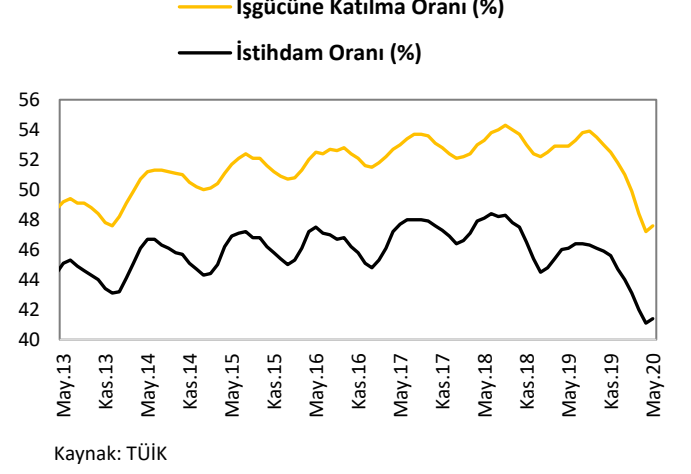

İŞGÜCÜ GÖSTERGELERİ

İşsizlik Oranı

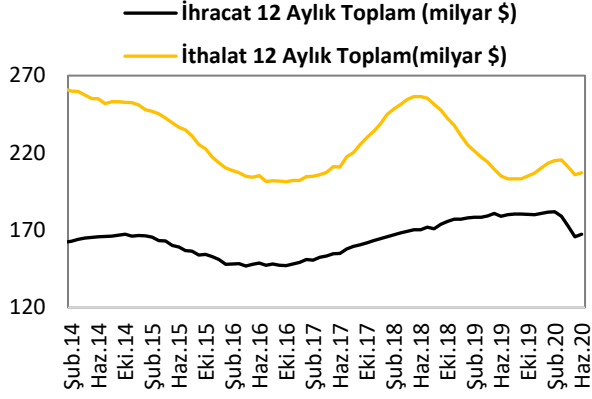

İşgücüne Katılım Oranı

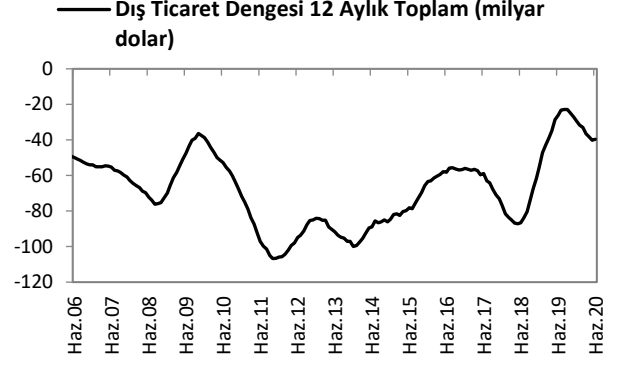
DIŞ TİCARET GÖSTERGELERİ

İthalat-İhracat

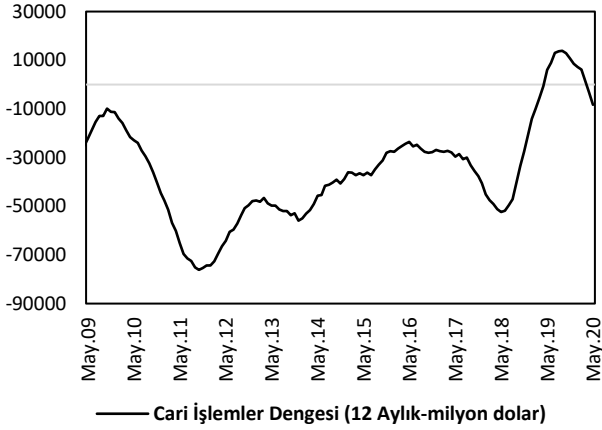
Kaynak: TCMB

Dış Ticaret Dengesi

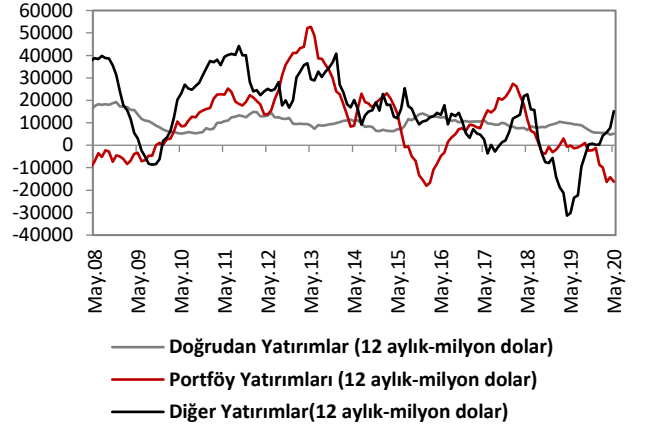
Kaynak: TCMB

Cari İşlemler Dengesi

Kaynak: TCMB

Sermaye ve Finans Hesabı

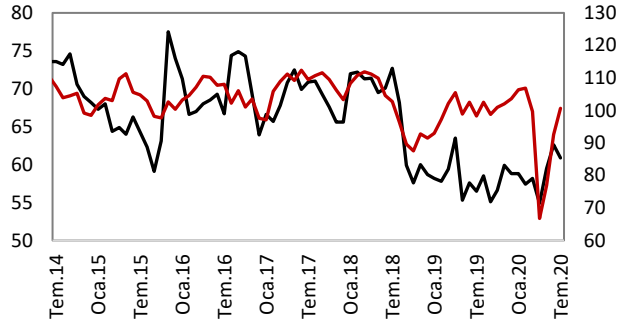

Kaynak: TCMB

TÜKETİM GÖSTERGELERİ

Tüketici Güveni ve Reel Kesim Güveni

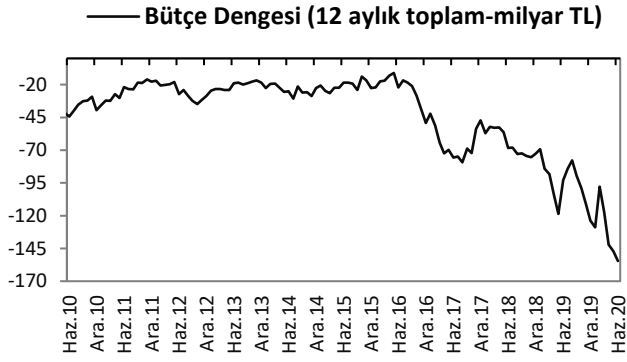
— Tüketici Güven Endeksi (mevsimsellikten arındırılmış)
— Reel Kesim Güven Endeksi (sağ eksen)

Kaynak: TCMB

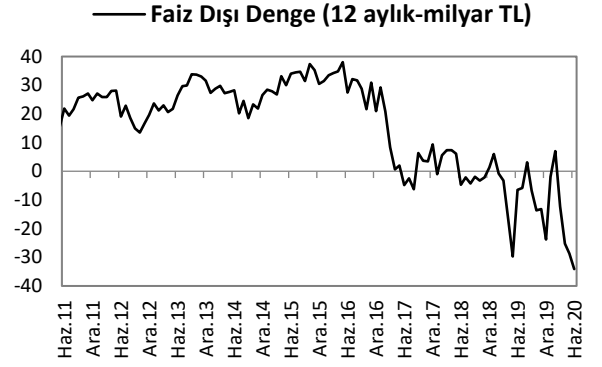
KAMU MALİYESİ GÖSTERGELERİ

Bütçe Dengesi

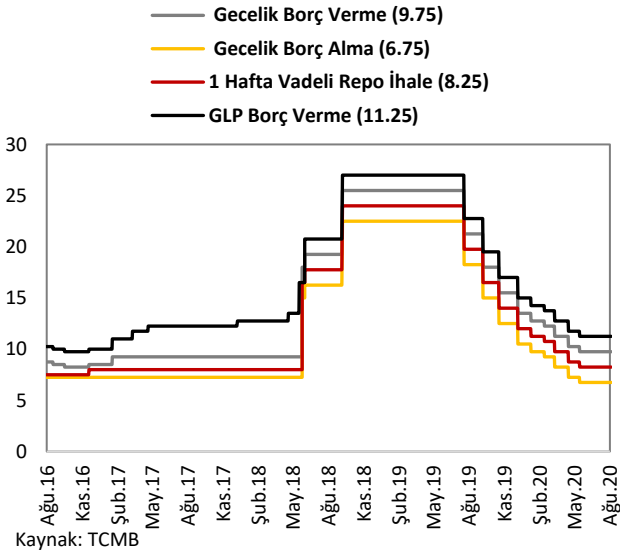
Kaynak: TCMB

Faiz Dışı Denge

Kaynak:TCMB

TCMB Faiz Oranları

Kaynak: TCMB

Türkiye Makro Ekonomik Görünüm

Reel Ekonomi					
	GSYH (Cari Fiyatlarla, milyon TL)	GSYH Büyüme Oranı (zincirleşmiş hacim endeksi, y-y, %)	İşsizlik Oranı (%)	Sanayi Üretim Endeksi (y-y, %) (takvim etkisinden arındırılmış)	Kapasite Kullanım Oranı (%)
2018	3,724,388	2.8	11.0	1.3	76.8
2019	4,280,381	0.88	13.7	-0.5	75.9
Son Yayınlanan	1,071,098 (2020 Ç1)	4.5 (2020 Ç1)	12.9 (Mayıs)	-19.9 (Mayıs)	70.7 (Temmuz)
Fiyat Gelişmeleri (y-y, %)					
	TÜFE	Çekirdek TÜFE	Yİ – ÜFE		
2018	20.30	19.53	33.64		
2019	11.84	9.81	7.36		
2020 (Temmuz)	11.76	10.25	8.33		
Parasal Göstergeler (Milyon TL)					
	M1	M2	M3	Emisyon	TCMB Brüt Döviz Rezervleri (Milyon \$)
2018	512,524	1,940,589	1,988,304	123,370	71,980
2019	712,833	2,457,543	2,575,195	145,007	81,240
Son Yayınlanan (31.07.2020)	1,195,408	3,143,606	3,265,374	231,000	46,673
Faiz Oranları (%)					
	TCMB O/N (Borç Alma)	TCMB O/N (Borç Verme)	TCMB Haftalık Repo	TRLIBOR O/N	
2018	22.50	25.50	24.00	24.38	
2019	10.50	13.50	12.00	10.49	
Son Yayınlanan (12.08.2020)	6.75	9.75	8.25	9.99	
Mal Ticareti ve Cari Denge (Milyar \$)					
	Cari İşlemler Dengesi	İthalat	İhracat	Dış Ticaret Dengesi	
2018	-20.7	231.1	177.2	-53.9	
2019	8.7	210.3	180.9	-29.4	
Son Yayınlanan	-3.8 (Mayıs)	16.3 (Haziran)	13.5 (Haziran)	-2.8 (Haziran)	
Borç Stoku Göstergeleri (Milyar TL)					
	Merkezi Yön. İç Borç Stoku	Merkezi Yön. Dış Borç Stoku	Kamu Net Borç Stoku		
2018	586.1	480.9	507.1		
2019	755.0	573.7	693.2		
Son Yayınlanan	983.9 (Haziran 2020)	657.3 (Haziran 2020)	782.2 (Ç1 2020)		
Kamu Maliyesi (Milyar TL)					
	Bütçe Giderleri	Bütçe Gelirleri	Bütçe Dengesi	Faiz Dışı Denge	
2018 (Haziran)	51.5	77.2	-25.6	-23.2	
2019 (Haziran)	67.5	55.5	-12.1	-7.7	
2020 (Haziran)	85.6	66.3	-19.4	-13.1	
Rasyolar (%)					
	Bütçe Açığı/GSYH	Borç Stoku/GSYH	Cari Denge/GSYH		
	2.64 (Ç1)	35.1 (Ç1)	0.2 (Ç1)		

Cem Erođlu	Müdüř	cem.eroglu@vakifbank.com.tr	0216-724 30 80
Fatma Özlüm Kanbur	Müdüř Yardımcısı	fatmaozlem.kanbur@vakifbank.com.tr	0216-724 30 83
Naime Dođan Eriş	Müdüř Yardımcısı	naimedogan.eriş@vakifbank.com.tr	0216-724 30 82
Bilge Pekçađlayan	Müdüř Yardımcısı	bilge.pekcaglayan@vakifbank.com.tr	0216-724 30 84
Sinem Ulusoy Kasap	Uzman	sinemulusoy.kasap@vakifbank.com.tr	0216-724 30 86
Seval Çelik	Yetkili Yardımcısı	seval.celik@vakifbank.com.tr	0216-724 30 89
Selin Mumcu	Uzman Yardımcısı	selin.mumcu@vakifbank.com.tr	0216-724 30 88

Bu rapor Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. tarafından güvenilir olduğuna inanılan kaynaklardan sağlanan bilgiler kullanılarak hazırlanmıştır. Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. bu bilgi ve verilerin doğruluğu hakkında herhangi bir garanti vermemekte ve bu rapor ve içindeki bilgilerin kullanılması nedeniyle doğrudan veya dolaylı olarak oluşacak zararlardan dolayı sorumluluk kabul etmemektedir. Bu rapor sadece bilgi vermek amacıyla hazırlanmış olup, hişbir konuda yatırım önerisi olarak yorumlanmamalıdır. Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. bu raporda yer alan bilgilerde daha önceden bilgilendirme yapmaksızın kısmen veya tamamen değişiklik yapma hakkına sahiptir.